

B.3 Skilmálar um öflun reglunarafls og uppgjör jöfnunarorku

Útgáfa 5.0 gefin út XX.09.2025

1. Inngangur

- 1.1 Skilmálar þessir eru settir á grundvelli raforkulaga, nr. 65/2003 með síðari breytingum, og eftir því sem við á reglugerð, nr. 1040/2005 um framkvæmd raforkulaga m.s.br., reglugerð nr. 513/2003 um kerfisstjórnun, reglugerð nr. 1150/2019 um raforkuviðskipti og mælingar m.s.br.og reglugerð nr. 1048/2004 um gæði raforku og afhendingaröryggi m.s.br.
- 1.2 Skilmálar þessir hafa verið staðfestir af Raforkueftirlitinu sbr. 6 mgr. 9. gr raforkulaga.

2. Skilgreiningar

Eftirfarandi skilgreiningar gilda fyrir skilmála þessa:

- 2.1 *Áætluð viðskipti* jöfnunarábyrgðaraðila eru áætluð kaup hans frá öðrum jöfnunarábyrgðaraðilum að frádreginni áætlaðri sölu hans til annarra jöfnunarábyrgðaraðila samkvæmt jöfnunaráætlun.
- 2.2 *Jöfnunarábyrgðaraðili* er aðili sem ábyrgist með skriflegum samningi við Landsnet að jafnvægi sé milli öflunar raforku, þ.e. raforkuframleiðslu og raforkukaupa annars vegar, og ráðstöfunar, þ.e. sölu og notkunar hins vegar.
- 2.3 *Jöfnunarábyrgðarhlutfall* er hlutfall tiltekins jöfnunarábyrgðaraðila í sölu til tiltekins notanda, sem kaupir frá fleiri en einum jöfnunarábyrgðaraðila.
- 2.4 *Jöfnunaráætlun* hvers jöfnunarábyrgðaraðila skal innihalda tölulegar upplýsingar sem sýna hvernig aðilinn hyggst ná fram jafnvægi í fyrirhuguðum viðskiptum sínum með raforku. Jöfnunaráætlun er gerð klukkustund fyrir klukkustund.
- 2.5 *Jöfnunarorka* er mismunur innmataðrar/úttekinnar orku og kaup-/söluskuldbindinga hvers jöfnunarábyrgðaraðila.
- 2.6 *Jöfnunarorkuverð* er markaðsverð á jöfnunarorku og er fast verð fyrir hverja klukkustund. Jöfnunarorka er gerð upp á jöfnunarorkuverði.
- 2.7 *Niðurreglun* á við um þörf fyrir neikvætt reglunarafl, þ.e. það afl sem taka þarf út af kerfinu þegar raunnotkun er minni en áætluð notkun í raforkukerfinu í heild. Einnig á niðurreglun við um það þegar notkun er aukin í sama tilgangi.
- 2.8 *Niðurreglunartilboð* er annað hvort tilboð um minnkun í framleiðslu, eða tilboð um aukningu í notkun.
- 2.9 *Notandi* er sá sem kaupir raforku til eigin nota.
- 2.10 *Næstadagsmarkaður* er markaður þar sem raforkuviðskipti, með klukkustundavörur fyrir næstu 24 klukkustundir, eru framkvæmd daglega með uppboði daginn fyrir afhendingardag raforku.
- 2.11 *Raunveruleg viðskipti* jöfnunarábyrgðaraðila eru mæld notkun hans að frádreginni mældri framleiðslu hans. Þetta á við þá notkun og framleiðslu sem jöfnunarábyrgðaraðilinn er jöfnunarábyrgur fyrir.
- 2.12 *Reglunarafl* er það afl sem Landsnet útvegar til að jafna frávik milli áætlaðrar aflnotkunar og raunverulegrar aflnotkunar í raforkukerfinu í heild, eða til að leysa flutningstakmarkanir.
- 2.13 *Reglunaraflsmarkaður* er markaður þar sem jöfnunarábyrgðaraðilar geta gert tilboð í uppreglun og niðurreglun.
- 2.14 *Reglunaraflstrygging* nefnist það þegar Landsnet gerir samning um að aðili bjóði yfir ákveðin tímabil ákveðið lágmark reglunarafls innan tilgreindra afl- og verðmarka á reglunaraflsmarkaðnum. Reglunaraflstrygging tryggir lágmarks framboð á reglunaraflsmarkaði.
- 2.15 *Rekstraraðili næstadagsmarkaðar* er sá aðili sem fengið hefur leyfi ráðherra samkvæmt 18. gr. a. raforkulaga til þess að reka raforkumarkað og rekur á grundvelli slíks leyfis næstadagsmarkað. Rekstraraðili næstadagsmarkaðar er ekki jöfnunarábyrgur heldur miðlægur mótaðili nafnlausra viðskipta þar sem niðurstaða daglegs uppboðs er jöfnunaráætlun hans.

Netmáli	Dagsetning
B.3	[xx.xx.2025] Útg. 5.0

- 2.16 *Ríkjandi reglunarstefna* er sú stefna, upp- eða niðurreglun, sem reglað er meira í innan hvernar klukkustundar. Ef meiri orka hefur verið notuð í niðurreglun en uppreglun, innan sömu klukkustundar, þá er ríkjandi reglunarstefna niðurreglun, en ef meiri orka hefur verið notuð í uppreglun, þá er ríkjandi reglunarstefna uppreglun.
- 2.17 *Sameiginleg jöfnunarábyrgð* nefnist það þegar fleiri en einn jöfnunarábyrgðaraðili bera saman jöfnunarábyrgð á notkun ákveðins viðskiptavinar.
- 2.18 *Sölufyrirtæki* er fyrirtæki sem selur raforku eða annast raforkuviðskipti, hvort sem er í heildsölu eða smásölu.
- 2.19 *Uppreglun* á við þörf fyrir jákvætt reglunarafl, þ.e. það afl sem þarf að bæta inn á kerfið þegar raunnotkun er meiri en áætluð notkun í raforkukerfinu í heild. Einnig á uppreglun við um það þegar notkun er lækkuð í sama tilgangi.
- 2.20 *Uppreglunartilboð* er annað hvort tilboð um aukna framleiðslu, eða tilboð um minni notkun.
- 2.21 *Varaafli* á við aflgetu tiltækrar vinnslueiningar, sem ekki er fösuð við raforkukerfið, en hægt er að ræsa, fasa við það og nýta að fullu innan ákveðinna tímamarka eftir að beiðni er send.
- 2.22 Vinnslueining er *ótiltæk*, ef hún er biluð eða í viðhaldi, annars er hún tiltæk, þ.e. tilbúin í rekstur eða í rekstri.
- 2.23 *Vinnslufyrirtæki* er fyrirtæki sem stundar vinnslu á raforku eða hefur fengið virkjunarleyfi.
- 2.24 *Virkjanasvæði* á hér við hóp virkjana á ábyrgð sama jöfnunarábyrgðaraðila sem eru kerfislega staðsettar nálægt hvor annarri og hafa leyfi Landsnets til að bjóða í einu lagi á reglunaraflsmarkaði.

3. Skyldur jöfnunarábyrgðaraðila

- 3.1 Sérhver jöfnunarábyrgðaraðili ábyrgist gagnvart Landsneti að jafnvægi sé milli öflunar raforku, þ.e. raforkuframleiðslu og raforkukaupa annars vegar, og ráðstöfunar raforku, þ.e. sölu og notkunar hins vegar.
- 3.2 Þegar jöfnunarábyrgðaraðili tekur yfir jöfnunarábyrgð annars jöfnunarábyrgðaraðila skal senda skriflega tilkynningu um flutninginn til Landsnets.
- 3.3 Jöfnunarábyrgðaraðilar, aðrir en dreifiveitur og Landsnet, skulu hafa leyfi Raforkueftirlits til að stunda raforkuviðskipti. Jöfnunarábyrgðaraðilum ber að gera skriflegan samning við Landsnet um jöfnunarábyrgð.
- 3.4 Jöfnunarábyrgðaraðilar skulu leggja fram greiðsluábyrgð (sjálfskuldarábyrgð) annað hvort sem bankatryggingu eða aðra tryggingu sem Landsnet samþykkir fyrir greiðslum. Gerður er sérstakur skriflegur samningur um greiðsluábyrgðir sem gilda skal á gildistíma samnings um jöfnunarábyrgð.
- 3.5 Í tilvikum þar sem tveir eða fleiri jöfnunarábyrgðaraðilar selja til sama notanda skulu þeir annað hvort koma sér saman um hvaða einn aðili ber jöfnunarábyrgð vegna viðskiptanna, eða bera sameiginlega jöfnunarábyrgð í samræmi við jöfnunarábyrgðarhlutfall vegna þessa notanda.

4. Tæknilegar kröfur til seljenda reglunarafls

- 4.1 Landsnet skal fjarstýra framleiðslu hjá virkjunum sem framleiða reglunarafl. Vélar í reglunaraflsframleiðslu skulu geta hafið framleiðslu eigi síðar en 10 mínútum eftir að Landsnet óskar þess. Landsneti er þó heimilt að gera undantekningu frá þessu kröfum.
- 4.2 Jöfnunarábyrgðaraðilar sem bjóða reglunarafl frá notanda verða að tryggja að notkunin sé fjarstýranleg frá Landsneti. Notendur sem þetta snertir verða að vera tilbúin til upp- eða niðurreglunar 10 mínútum eftir að Landsnet óskar þess. Landsneti er þó heimilt að gera undantekningu frá þessum kröfum.

5. Skil tilboða á reglunaraflsmarkaði

- 5.1 Tilboðsgjafi skal vera jöfnunarábyrgðaraðili. Tilboð skal taka til þeirrar framleiðslu og/eða notkunar sem tilboðsgjafinn er jöfnunarábyrgdur fyrir. Óheimilt er að fleiri en einn jöfnunarábyrgðaraðili sameinist um eitt tilboð.

Netmáli	Dagsetning
B.3	[xx.xx.2025] Útg. 5.0

- 5.2 Tilboð á reglunaraflsmarkaði samanstendur af aflmagni fyrir eina eða fleiri klukkustundir á ákveðnu verði. Lágmarks gildistími tilboðs er ein klukkustund.
- 5.3 Tilboðin geta ýmist verið fyrir upp- eða niðurreglun. Tilboðin skulu eiga við ákveðna virkjun, virkjanasvæði eða notanda.
- 5.4 Tilboðsgjafi getur óskað eftir því við Landsnet að boðin sé í einu lagi framleiðsla frá fleiri en einni virkjun hans á reglunaraflsmarkaði. Sampykki Landsnet slíka beiðni skal sá hópur virkjana vera skilgreindur sem virkjanasvæði.
- 5.5 Skil tilboða skulu vera á rafrænu formi í gegnum heimasvæði tilboðsgjafa á vefsvæði Landsnets, nema Landsnet taki annað fram.
- 5.6 Skil tilboða á reglunarafli skulu vera til samræmis við reglur Landsnets hverju sinni. Reglurnar skulu birtar á heimasíðu fyrirtækisins. Verði reglum breytt verður það tilkynnt jöfnunarábyrgðaraðilum með hæfilegum fyrirvara.
- 5.7 Aflmagn, sem tilboð hljóðar upp á, er fast yfir hverja heila klukkustund. Aflmagn getur breyst frá einni klukkustund til annarrar, þó verðið haldist óbreytt. Lágmarks aflmagn í tilboði skal vera 1 MW. Ef þörf krefur getur Landsnet gert undantekningu frá þessu og tilkynnir það þá til þátttakenda reglunaraflsmarkaðarins. Enn fremur tilkynnir Landsnet sömu aðilum ef slík undantekning er ekki lengur í gildi.
- 5.8 Til að tryggja nægjanlegt framboð á reglunaraflsmarkaði er Landsneti heimilt að gera samning við vinnslufyrirtæki um reglunaraflstryggingu.

6. Meðhöndlun tilboða á reglunaraflsmarkaði

- 6.1 Ef þörf er fyrir uppreglun skal Landsnet fyrst velja ódýrasta uppreglunartilboð og síðan það næst ódýrasta og svo koll af kolli þar til þörf er uppfyllt. Ef þörf er fyrir niðurreglun skal Landsnet velja fyrst dýrasta niðurreglunartilboð og síðan það næst dýrasta og svo koll af kolli þar til þörf er uppfyllt.
- 6.2 Landsneti er heimilt að hafna tilboði vegna kerfislegra aðstæðna og stofnast engin bótaskylda á hendur Landsneti í slíkum tilvikum.
- 6.3 Landsneti er heimilt að nota hluta þess aflmagns sem boðið er upp á í tilboði.
- 6.4 Hafi tilboðsgjafi sent Landsneti tilboð fyrir upp- eða niðurreglun, en stendur síðan ekki við skuldbindingar sínar er til kemur, er hann skaðabótaskyldur gagnvart Landsneti vegna þess tjóns sem það kann að valda.
- 6.5 Við sérstakar aðstæður, svo sem þegar fyrirsjáanlegur er með stuttum fyrirvara skortur á reglunarafli í kerfinu, er Landsneti heimilt að hafa samband við vinnslu- eða sölufyrirtæki og biðja þau um að bjóða ákveðið aflmagn til upp- eða niðurreglunar. Viðkomandi tilboð verða meðhöndluð eins og önnur tilboð á reglunaraflsmarkaðnum.
- 6.6 Reglunarafl er ekki gert upp sérstaklega, heldur er mismunur milli áætlunar tilboðsgjafa og mælinga gerður upp sem jöfnunarorka.
- 6.7 Landsneti er heimilt að nota upp- eða niðurreglunartilboð, sé það nauðsynlegt vegna öryggis flutningskerfisins, þar með talið vegna flutningstakmarkana.
- 6.8 Landsneti er heimilt að lækka eða fyrirskipa lækkun á framleiðslu virkjana, sé það nauðsynlegt vegna öryggis flutningskerfisins, þar með talið vegna flutningstakmarkana. Ekki er greitt fyrir framlag virkjana til niðurreglunar í þessum tilgangi.

Netmáli	Dagsetning	
B.3	[xx.xx.2025]	Útg. 5.0

7. Skyldur jöfnunarábyrgðaraðila vegna jöfnunarorkuuppgjörs

- 7.1 Jöfnunarábyrgðaraðili skal skila jöfnunaráætlun til Landsnets á því formi sem Landsnet ákveður. Í jöfnunaráætlun skal jöfnunarábyrgðaraðili sýna fram á jafnvægi í fyrirhuguðum viðskiptum sínum með raforku, það er að segja að á hverri klukkustund sé öflun raforku, þ.e. framleiðsla og kaup frá öðrum jöfnunarábyrgðaraðilum, jöfn ráðstöfun raforku, þ.e. notkun og sölu til annarra jöfnunarábyrgðaraðila.
- 7.2 Skil jöfnunaráætlana skulu vera á rafrænu formi í gegnum heimasvæði jöfnunarábyrgðaraðila á vefsvæði Landsnets, nema Landsnet ákveði annað.
- 7.3 Skil jöfnunaráætlana skulu vera til samræmis við reglur Landsnets hverju sinni. Reglurnar skulu birtar á heimasíðu fyrirtækisins. Verði reglum breytt verður það tilkynnt jöfnunarábyrgðaraðilum með hæfilegum fyrirvara.
 Rekstraraðili næstadagsmarkaðar skal skila Landsneti jöfnunaráætlunum. Skil hans skulu vera á hverjum degi fyrir klukkan 13:00 á áætlunum sem gilda fyrir næsta dag á eftir.
- 7.4 Landsnet notar þær tölur um heildsöluviðskipti sem fram koma í jöfnunaráætlun sem viðmið fyrir jöfnunarorkureikninga.
- 7.5 Ef heildsöluviðskiptum samkvæmt jöfnunaráætlunum tveggja aðila ber ekki saman, skal jöfnunaráætlun þess aðilans sem kaupir aðlöguð að jöfnunaráætlun þess sem selur.
- 7.6 Ef heildsöluviðskiptum jöfnunarábyrgðaraðila og rekstraraðila næstadagsmarkaðar ber ekki saman, skulu jöfnunaráætlarnir aðlagðar að áætlun næstadagsmarkaðar.
- 7.7 Skili jöfnunarábyrgðaraðili ekki inn jöfnunaráætlun fyrir ákveðinn sólarhring eða ákveðnar klukkustundir er það jafngilt skilum á jöfnunaráætlun með framleiðslu, notkun og heildsöluviðskiptum upp á 0 MWst/stþær klukkustundir sem um ræðir.
- 7.8 Hafi Landsnet tilkynnt um varanlegar flutningstakmarkanir, sbr. skilmála C6 um flutningstakmarkanir, ber jöfnunarábyrgðaraðilum að tilgreina í jöfnunaráætlunum sínum hvernig viðskiptum er háttað sitt hvoru megin við hina varanlegu flutningstakmörkun. Tilkynning þess efnis skal vera á því formi sem Landsnet ákveður.

8. Verðlagning jöfnunarorku

- 8.1 Jöfnunarorkuverð skal vera jafnt dýrasta uppreglunartilboði sem er notað í a.m.k. 10 mínútur ef ríkjandi reglunarstefna er uppreglun, en jafnt ódýrasta niðurreglunar tilboði sem notað er í a.m.k. 10 mínútur ef ríkjandi reglunarstefna er niðurreglun. Ef ekkert reglunarafl hefur verið notað er jöfnunarorkuverðið ákvarðað sem lægsta verð fyrir reglunarafl til uppreglunar sem fékkst fyrir viðkomandi klukkustund.
- 8.2 Upplýsingar um jöfnunarorkuverð ákveðinnar klukkustundar skulu vera aðgengilegar fyrir jöfnunarábyrgðaraðila hjá Landsneti í seinasta lagi kl. 11.00 næsta dag. Landsneti er heimilt að gera undantekningar frá þessu ef upp koma tæknileg vandamál þar að lútandi. Landsnet áskilur sér rétt til að leiðrétta skekkjur í jöfnunarorkuverði innan almanaksársins.
- 8.3 Við sérstakar kringumstæður, svo sem í truflanatilvikum, við meiriháttar gagnakerfavandamál, óviðráðanleg ytri atvik ("force majeure") eða aðrar sambærilegar aðstæður sem koma í veg fyrir hefðbundna meðferð reglunarafls og jöfnunarorku mun Landsnet ákveða jöfnunarorkuverð. Landsneti ber að tilkynna um slíkt svo fljótt sem auðið er þegar eðlilegt ástand kemst á aftur.
- 8.4 Tilboð sem nýtt eru í skilningi 6.7 gr. hafa ekki áhrif á jöfnunarorkuverð. Landsnet greiðir fyrir uppreglunartilboð sem nýtt eru á þennan hátt á tilgreindu tilboðsverði. Tilboðsgjafi greiðir Landsneti fyrir niðurreglunartilboð sem nýtt eru á þennan hátt á tilgreindu tilboðsverði.

Netmáli	Dagsetning	
B.3	[xx.xx.2025]	Útg. 5.0

9. Útreikningur Landsnets á jöfnunarorku

- 9.1 Jöfnunarorka ákveðins jöfnunarábyrgðaraðila er reiknuð fyrir hverja klukkustund og er jöfn meðaltali raunverulegra viðskipta yfir klukkustundina að frádregnum áætluðum viðskiptum. Ef um sameiginlega jöfnunarábyrgð er að ræða skiptist jöfnunarorka vegna viðkomandi notanda á jöfnunarábyrgðaraðila samkvæmt jöfnunarábyrgðarhlutfalli.
- 9.2 Jöfnunarábyrgðarhlutfall ákveðins jöfnunarábyrgðaraðila, fyrir tiltekinn notanda, er jafnt áætlaðri sölu jöfnunarábyrgðaraðila til notandans deilt með samanlagðri áætlaðri sölu allra jöfnunarábyrgðaraðila til viðkomandi notanda. Áætluð sala er byggð á jöfnunaráætlunum. Jöfnunarábyrgðarhlutfall er reiknað fyrir hverja klukkustund.
- 9.3 Við sérstakar kringumstæður, svo sem í truflanatilvikum, vegna meiriháttar gagnakerfavandamála, óviðráðanlegra ytri atvika ("force majeure") eða annarra sambærilegra aðstæðna sem koma í veg fyrir hefðbundna meðferð reglunarafls og jöfnunarorku, mun Landsnet ákvarða jöfnunarorku hvers jöfnunarábyrgðaraðila eftir bestu getu. Landsneti ber að tilkynna um slíkt svo fljótt sem auðið er þegar eðlilegt ástand kemst á aftur.
- 9.4 Landsnet hefur heimild til að nýta varaafli í truflanatilvikum. Vinnsla varaafls í truflanatilvikum er ekki tilgreind í jöfnunaráætlunum og flokkast því sem frávik frá þeim. Ákvarði Landsnet vinnslu varaafls í viðhalds- og framkvæmdaverkum skal sú framleiðsla teljast sem framleiðsla Landsnets og skal Landsnet bera jöfnunarábyrgð vegna hennar og tilgreina hana í jöfnunaráætlun.

10. Uppgjör jöfnunarorku

- 10.1 Uppgjör jöfnunarorku skal gert mánaðarlega. Landsnet skal senda reikning með upplýsingum um greiðsluskyldu eða inneign til aðila að jafnaði 10 dögum eftir lok uppgjörstímabils. Útgáfudagur reiknings og síðasti greiðsludagur skal vera samkvæmt 6.7 gr. í almennum skilmálum um flutning rafmagns og kerfisstjórnun.
- 10.2 Þóknun Landsnets vegna jöfnunarorkuuppgjors skal tilgreind í gjaldskrá Landsnets.
- 10.3 Landsnet framkvæmir leiðréttingaruppgjör jöfnunarorku á sex mánaða fresti. Uppgjörið nær yfir leiðréttar mælingar sem gerðar hafa verið eftir síðasta leiðréttingauppgjör jöfnunarorku og ná ekki lengra aftur en sex almanaksmánuði.
- 10.4 Ákvæði skilmála A1 um flutning rafmagns og kerfisstjórnun eiga við þegar um vanskil er að ræða.

11. Ábyrgð

- 11.1 Ákvæði skilmála A1 um flutning rafmagns og kerfisstjórnun varðandi ábyrgð skulu einnig gilda um skilmála þessa.
- 11.2 Ákvæði skilmála A1 um flutning rafmagns og kerfisstjórnunar varðandi "force majeure" skulu einnig gilda um skilmála þessa.

12. Brot á skilmálum

- 12.1 Ef jöfnunarábyrgðaraðili brýtur skyldur sínar samkvæmt skilmálum þessum, tilheyrandi reglugerðum, lögum eða samningi um jöfnunarábyrgð er um vanefnd að ræða. Er Landsneti heimilt að rifta samningi um jöfnunarábyrgð og/eða óska eftir að Umhverfis- og orkustofnun og Raforkueftirlitið, eftir því sem við á, aðhafist á grundvelli VII. og VIII. kafla raforkulaga.

Netmáli	Dagsetning	
B.3	[xx.xx.2025]	Útg. 5.0

13. Eftirlit og úrræði

- 13.1 Umhverfis- og orkustofnun og Raforkueftirlitið hafa eftirlit með því að fyrirtæki starfi samkvæmt raforkulögum og fullnægi þeim skilyrðum sem um starfsemina gilda samkvæmt lögum, reglugerðum og skilmálum þessum.
- 13.2 Komi upp ágreiningur um framkvæmd eða túlkun ákvæða skilmála Landsnets skulu aðilar leitast við að leysa þann ágreining.
- 13.3 Komi upp ágreiningur um framkvæmd eða túlkun ákvæða skilmála Landsnets skal í þeim tilvikum þar sem Umhverfis- og orkustofnun eða Raforkueftirlitið hafa úrskurðarvald á grundvelli VII. og VIII. kafla raforkulaga leita úrlausnar stofnananna og úrskurðarnefndar raforkumála þar sem það á við. Úrskurði úrskurðarnefndar má vísa til dómstóla skv. 30. gr. raforkulaga.
- 13.4 Heyri úrlausn ágreinings ekki undir Umhverfis- og orkustofnun eða Raforkueftirlitið má vísa málinu til úrlausnar Héraðsdóms Reykjavíkur.

14. Tilvísanir

- 14.1 Samningur um jöfnunarábyrgð.
 - 14.2 Samningur um greiðsluábyrgð.
- A.1 Almennir skilmálar um flutning rafmagns og kerfisstjórnun.